

Zitting 1977–1978

13 548

Wijziging in het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering van enige bepalingen betreffende de adoptie en tot verbetering van de rechtspositie van pleegouders

Nr. 10

ONTWERP VAN WET

Wij Juliana, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje Nassau, enz., enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is enige bepalingen betreffende adoptie te herzien, alsmede de rechtspositie te verbeteren van degenen, die de verzorging en opvoeding van een kind op zich hebben genomen, zonder dat zij het gezag daarover bezitten en dat daartoe het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering dienen te worden gewijzigd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 228, onder *e*, wordt gelezen:

e. dat de minderjarige moeder van het kind op de dag van het verzoek de leeftijd van zestien jaren heeft bereikt;

B. Artikel 228, onder *f*, wordt gelezen:

f. dat op de dag van het verzoek het kind door de adoptanten tezamen, dan wel, wanneer het verzoek wordt gedaan door de overblijvende echtgenoot overeenkomstig artikel 227, derde lid, van dit boek, door de adoptanten tezamen en vervolgens door de overblijvende echtgenoot, reeds ten minste een jaar feitelijk is verzorgd en opgevoed geworden en een van beiden de voogd van het kind is;

C. 1. Na artikel 246 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 246a. 1. Indien het kind door een ander of anderen dan zijn ouders die de ouderlijke macht over hem uitoefenen, als behorende tot het gezin met instemming van de ouders ten minste een jaar is verzorgd en opgevoed geworden, kunnen de ouders niet dan met toestemming van degenen die de verzorging en opvoeding op zich hebben genomen, wijziging in het verblijf van het kind brengen.

2. Voor zover de volgens het vorige lid vereiste toestemmingen niet worden verkregen, kunnen zij op verzoek van de ouders door die van de kinderrechter worden vervangen. Dit verzoek wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van het kind zouden worden verwaarloosd.

3. In geval van afwijzing van het verzoek is de beschikking van kracht gedurende een door de kinderrechter te bepalen termijn, welke de duur van zes maanden niet te boven mag gaan. Is echter voor het einde van deze termijn een verzoek of vordering tot ondertoezichtstelling van het kind, dan wel tot ontheffing of ontzetting van een of beide ouders aanhangig gemaakt, dan blijft de beschikking gelden, totdat op het verzoek of de vordering bij gewijsde is beslist.

2. In artikel 267 wordt voor de huidige tekst geplaatst het cijfer: 1.; aan dit artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

2. In het geval, bedoeld bij het tweede lid onder *d*, van artikel 268 van dit boek, kan, indien de kinderrechter een verzoek van de ouders om toestemming tot wijziging in het verblijf van hun kind heeft afgewezen, de ontheffing bovendien verzocht worden door degene, die het kind op het tijdstip van het verzoek ten minste een jaar verzorgd en opgevoed heeft. Indien het kind door meer dan een persoon wordt verzorgd en opgevoed, kan het verzoek slechts door dezen gemeenschappelijk worden gedaan. Is de ontheffing verzocht of gevorderd, dan blijft het tweede lid van artikel 246a, van dit boek buiten toepassing, totdat op het verzoek of de vordering bij gewijsde is beslist.

3. In artikel 268 wordt in het tweede lid, onder *c*, na «begrijpen», de punt vervangen door een puntkomma en aan dit lid wordt toegevoegd:

d. indien na een verzorging en opvoeding met instemming van de ouder – anders dan uit hoofde van een ondertoezichtstelling of een voorlopige toevertrouwing aan de raad voor de kindbescherming – van ten minste een jaar in een ander gezin dan het ouderlijke, een voortzetting daarvan noodzakelijk is en van terugkeer naar de ouder ernstig nadeel voor het kind moet worden gevreesd.

4. Aan artikel 275 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. In geval van ontheffing met toepassing van het tweede lid onder *d*, van artikel 268 van dit boek, benoemt de rechtbank bij voorkeur tot voogd degene, dan wel een dergenen, die op het tijdstip van het verzoek of de vordering het kind ten minste een jaar heeft verzorgd en opgevoed, mits deze bevoegd is tot uitoefening van de voogdij.

5. In artikel 281 vervalt in het eerste lid, onder *b*, na «opgedragen;» het woord: of.

Onder *c*, in dit artikellid wordt aan het slot de punt vervangen door: ; of. Aan het lid wordt toegevoegd:

d. de voogdij overeenkomstig artikel 299a van dit boek aan een andere voogd is opgedragen.

6. Na artikel 299 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 299a. 1. Degene die met instemming van de voogd een minderjarige in zijn gezin – anders dan uit hoofde van een ondertoezichtstelling of een voorlopige toevertrouwing aan de raad voor de kindbescherming – ten minste een jaar heeft verzorgd en opgevoed, kan de kinderrechter verzoeken hem, dan wel een rechtspersoon als bedoeld in artikel 302 van dit boek, tot voogd te benoemen.

2. Indien de minderjarige door meer dan een persoon als behorende tot het gezin wordt verzorgd en opgevoed, kan het verzoek slechts door dezen gemeenschappelijk worden gedaan.

3. Het verzoek kan ook worden gedaan door de raad voor de kindbescherming.
4. De kinderrechter willicht het verzoek slechts in, indien hij dit in het belang van de minderjarige acht en hem genoegzaam is gebleken, dat de voogd niet bereid is zich van zijn bediening te doen ontslaan. Alsdan benoemt hij bij voorkeur degene wiens benoeming wordt verzocht tot voogd, mits deze bevoegd is tot uitoefening van de voogdij.
5. Is het bij het eerste lid bedoelde verzoek gedaan, dan blijft het tweede lid van artikel 336a, van dit boek buiten toepassing, totdat op het verzoek bij gewijsde is beslist.

7. Artikel 330, tweede lid, wordt gelezen:

2. Op deze ontheffing zijn de bepalingen der artikelen 267 lid 1 en lid 2 eerste en tweede zin en 268 lid 1 en lid 2 onder *a* en *d*, van dit boek van overeenkomstige toepassing.

Toegevoegd wordt een derde lid, luidende:

3. Indien de ontheffing wordt verzocht of gevorderd met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij het tweede lid onder *d*, van artikel 268 van dit boek, blijft het tweede lid van artikel 336a, van dit boek buiten toepassing, totdat op het verzoek of de vordering bij gewijsde is beslist.

8. In artikel 331, eerste lid, wordt de tweede zin gelezen: Gelijke bevoegdheid komt haar toe ten opzichte van een ouder-voogd, wiens ontheffing verzocht of gevorderd is, in de gevallen bedoeld bij artikel 268, tweede lid onder *a* en *d*, van dit boek.

9. In artikel 332 wordt de tweede zin gelezen: Gelijke bevoegdheid komt hem toe op grond van feiten, die tot ontheffing van de voogdij kunnen leiden, in de gevallen bedoeld bij artikel 268, tweede lid onder *a* en *d*, van dit boek.

10. In artikel 334, vierde lid, worden de woorden «derde lid» vervangen door: vierde lid.

Na het tweede lid wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. In geval van ontheffing van de ouder-voogd met overeenkomstige toepassing van artikel 268, tweede lid onder *d*, van dit boek, benoemt de rechtbank bij voorkeur tot voogd degene, dan wel een dergenen, die op het tijdstip van het verzoek of de vordering de minderjarige ten minste een jaar heeft verzorgd en opgevoed, mits deze bevoegd is tot uitoefening van de voogdij.

De leden 3 en 4 worden vernummerd tot: 4 en 5.

11. Na artikel 336 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

- Artikel 336a.** 1. Indien de minderjarige door een ander of anderen dan zijn voogd, als behorende tot het gezin met instemming van de voogd ten minste een jaar is verzorgd en opgevoed geworden, kan de voogd niet dan met toestemming van degenen die de verzorging en opvoeding op zich hebben genomen, wijziging in het verblijf van de minderjarige brengen.
2. Voor zover de volgens het vorige lid vereiste toestemmingen niet worden verkregen, kunnen zij op verzoek van de voogd door die van de kinderrechter worden vervangen. Dit verzoek wordt slechts ingewilligd, indien de kinderrechter dit in het belang van de minderjarige acht. Het verzoek van de ouder-voogd wordt slechts afgewezen, indien gegronde vrees bestaat dat bij inwilliging de belangen van de minderjarige zouden worden verwaarloosd.
 3. In geval van afwijzing van het verzoek is de beschikking van kracht gedurende een door de kinderrechter te bepalen termijn, welke de duur van zes maanden niet te boven mag gaan. Is echter voor het einde van deze termijn een verzoek of vordering tot ondertoezichtstelling van het kind, tot ontheffing van de ouder-voogd, tot ontzetting van de voogd, dan wel een verzoek als bedoeld in artikel 299a, van dit boek aanhangig gemaakt, dan blijft de beschikking gelden, totdat op het verzoek of de vordering bij gewijsde is beslist.

ARTIKEL II

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt als volgt gewijzigd:

A. Na artikel 976 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 976a. In zaken van adoptie is de minderjarige ouder bekwaam in rechte op te treden alsmede tegen een uitspraak in verzet te komen en beroep in te stellen.

B. Artikel 970, tweede lid, wordt gelezen:

Het verzoekschrift vermeldt, onverminderd het in artikel 429*d* bepaalde, sedert welk tijdstip het kind door de adoptanten tezamen, alsmede, wanneer het verzoek wordt gedaan door de overblijvende echtgenoot na het overlijden van de andere echtgenoot, door de overblijvende echtgenoot is verzorgd, waar zij sedert dat tijdstip hebben gewoond en voorts de naam, de voornamen en de woon- en verblijfplaats van de adoptanten, van het kind, van zijn toeziende voogd en van zijn ouders, alsmede van vier der naaste meerderjarige bloedverwanten van de adoptanten en, zo mogelijk, van het kind, bij voorkeur uit beide liniën.

Het derde lid, onder *c*, wordt gelezen:

c. de beschikking, waarbij een der adoptanten, dan wel, wanneer het verzoek wordt gedaan door de overblijvende echtgenoot na het overlijden van de andere echtgenoot, de overblijvende echtgenoot tot voogd over het kind is benoemd;

C.1. Aan artikel 947 wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

Ingeval ontheffing wordt verzocht of gevorderd met toepassing of overeenkomstige toepassing van het bepaalde in artikel 268, tweede lid onder *d*, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, worden tot het verhoor tevens opgeroepen degenen, die de verzorging en opvoeding van het kind op zich hebben genomen.

2. In artikel 951 wordt '334 lid 3 of 4' vervangen door: 334 lid 4 of 5.

3. Tussen § 3 en § 4 van de tweede afdeling van de zevende titel van het derde boek wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 3a. Beschikkingen van de kinderrechter betreffende het verblijf van pleegkinderen

Artikel 955a. De verzoeken, bedoeld in de artikelen 246*a* en 336*a* van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, worden ingediend bij de kinderrechter van de gewone verblijfplaats van het kind. Ontbreekt een gewone verblijfplaats hier te lande, dan is de kinderrechter te 's-Gravenhage bevoegd.

Artikel 955b. De griffier tekent op een overeenkomstig het vorige artikel ingediend verzoekschrift de datum van indiening aan en zendt onverwijld een afschrift daarvan, alsmede van de daarbij gevoegde bescheiden, aan de raad voor de kinderbescherming.

Artikel 955c. Binnen veertien dagen na de indiening van het verzoek heeft het vereiste verhoor plaats, waartoe tevens degenen die de verzorging en opvoeding van het kind op zich hebben genomen, worden opgeroepen.

De oproepingen geschieden, in afwijking van het bepaalde in artikel 907, eerste lid onder 1°, door de griffier.

Artikel 955d. De kinderrechter geeft zijn beschikking zo mogelijk aanstonds na het verhoor.

Indien de kinderrechter toestemming geeft tot wijziging in het verblijf van het kind, beveelt hij tevens de afgifte daarvan aan de verzoekers, binnen een door hem te bepalen termijn, welke de duur van twee maanden niet te boven mag gaan. Het openbaar ministerie verleent zo nodig zijn medewerking tot de tenuitvoerlegging van dit bevel. Artikel 926, eerste tot en met derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

4. Tussen § 6 en § 7 van de tweede afdeling van de zevende titel van het derde boek wordt een nieuwe paragraaf ingevoegd, luidende:

§ 6a. Beschikkingen van de kinderrechter, gegeven ingevolge artikel 299a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek

Artikel 964a. Het verzoek, bedoeld bij artikel 299a van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek, wordt ingediend bij de kinderrechter van de gewone verblijfplaats van de minderjarige. Ontbreekt een gewone verblijfplaats hier te lande, dan is de kinderrechter te 's-Gravenhage bevoegd.

Bij het verzoekschrift wordt zo mogelijk overgelegd een verklaring van de voogd, waaruit blijkt dat deze niet bereid is zich van zijn bediening te doen ontslaan.

De artikelen 938, 950, 955b en 955c zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat voor wat betreft artikel 950 de kinderrechter bevoegd is.

Tegen de beschikking, gegeven op het bij het eerste lid bedoelde verzoek, staat hoger beroep open:

- a. bij afwijzing van zijn verzoek, voor de verzoeker;
- b. bij toewijzing daarvan, voor degene die ten gevolge van de beschikking de voogdij zal verliezen.

D. In artikel 970, derde lid, wordt:

onder *a* na «afschriften» ingevoegd: of uittreksels;

onder *b* vóór «de huwelijksakte» gelezen: een volledig afschrift of uittreksel van.

Het vierde lid wordt gelezen:

De in dit artikel vereiste afschriften en uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand moeten binnen drie maanden voor de dag van indiening van het verzoek zijn afgegeven.

E. Artikel 971, vierde lid, wordt gelezen:

De griffier roept de verzoekers, de ouders die met het kind in familie-rechtelijke betrekking staan, de toeziende voogd en de raad voor de kind-bescherming op om op de terechtzitting te verschijnen. De oproeping geschiedt bij aangetekende brief, tenzij, voor zover het de ouders betreft, de rechtbank een andere wijze van oproeping beveelt. De oproeping van een ouder die geen Nederlander is en in Nederland woonplaats noch werkelijk verblijf heeft, kan achterwege blijven indien blijkt dat het kind in den vreemde reeds door verzoekers is geadopteerd, dan wel indien blijkt, dat overeenkomstig de nationale wet van het kind is ingestemd met het vertrek van het kind naar Nederland ter adoptie.

In het vijfde lid wordt «bescheiden.» vervangen door: bescheiden, alsmede van het verzoekschrift.

In het zesde lid wordt «de in het derde lid bedoelde bescheiden» vervangen door: het in het tweede lid bedoelde rapport.

E.A. Aan artikel 973 wordt een tweede zin toegevoegd, luidende:

Indien artikel 971, vierde lid, laatste zin, toepassing heeft gevonden, geschiedt de bekendmaking van het vonnis aan de ouders op een door de rechtbank te bepalen wijze.

E.B. In artikel 974 wordt in het eerste lid, tussen «verhoor ter terechtzitting» en «het verzoek», ingevoegd: – indien oproeping daartoe ingevolge de wet had moeten plaatsvinden –.

F. In artikel 977, tweede lid, wordt tussen «adoptie-ouders en» en «van zijn ouders, bij voorkeur uit beide liniën.» ingevoegd: , zo mogelijk,.

In het derde lid wordt:

onder *a* vóór «de akten» gelezen: volledige afschriften of uittreksels van;
onder *b* vóór «de akte» gelezen: een volledig afschrift of uittreksel van.

Het vierde lid wordt gelezen:

De in dit artikel vereiste afschriften en uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand moeten binnen drie maanden voor de dag van indiening van het verzoek zijn afgegeven.

G. In artikel 978, vierde lid, wordt in de tweede zin «brief» vervangen door: brief, tenzij, voor zover het de ouders betreft, de rechtbank een andere wijze van oproeping beveelt.

In het zesde lid wordt in plaats van «de in het derde lid bedoelde bescheiden» gelezen: het in het tweede lid bedoelde rapport.

H. In artikel 979 worden het vierde, vijfde en zesde lid, onderscheidenlijk: zesde, vierde en vijfde lid.

ARTIKEL III

De wijzigingen van artikel 228, onder *e* en *f*, voorkomende in artikel I onder A en B, zijn ook van toepassing op verzoeken die op het tijdstip van het in werking treden van deze wet aanhangig zijn.

ARTIKEL IV

1. Ingeval vóór het in werking treden van deze wet een verzoek is afgewezen of niet is gedaan omdat niet kon worden voldaan aan de door de wet gestelde voorwaarde inzake de termijn van feitelijke verzorging en opvoeding door de adoptanten tezamen, kan, indien het verzoek daartoe binnen twee jaren na het in werking treden van deze wet door de na het overlijden van de andere echtgenoot overblijvende echtgenoot is gedaan, adoptie worden uitgesproken van een kind dat op de dag van het verzoek meerderjarig is.

2. Het verzoek kan alleen worden toegewezen, indien de adoptie, zowel uit het oogpunt van verbreking van de banden met de ouders als uit dat van bevestiging van de banden met de adoptanten, in het kennelijk belang van het kind is en aan de in artikel 228, onder *b*, *c*, en *g*, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek gestelde voorwaarden, alsmede aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a. dat het kind in de adoptie heeft toegestemd;

b. dat tot zijn meerderjarig worden het kind door de adoptanten tezamen en vervolgens door de overblijvende echtgenoot ten minste een jaar feitelijk is verzorgd en opgevoed geworden.

3. Tegen toewijzing van het verzoek staat geen ander rechtsmiddel open dan beroep in cassatie in het belang der wet.

4. De adoptie van een kind dat op de dag van het verzoek meerderjarig was, kan niet worden herroepen.

ARTIKEL V

Indien en voor zover de verzorging en opvoeding op het tijdstip van het in werking treden van deze wet nog voortduren, wordt in de berekening van de termijnen van ten minste een jaar, bedoeld in de artikelen 246*a*, eerste lid, 267, tweede lid, 268, tweede lid onder *d*, 275, derde lid, 299*a*, eerste lid, 334,

derde lid en 336a, eerste lid, welke voorkomen in artikel I onder C, de periode gedurende welke de verzorging en opvoeding vóór het tijdstip van het in werking treden van deze wet reeds mochten hebben plaatsgehad, betrokken.

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Staatssecretaris van Justitie,